

Birinci Haçlı Seferi Bir Tanığın Kaleminden Kudüs'e Yolculuk

Peter Tudebodus, Çev. Süleyman Genç

İstanbul, Kronik Yayınevi, 2019, 218 Sayfa, ISBN 978-605-7635-25-9

Muhammet ÇORT*

Haçlı Seferleri tarihteki doğu batı çatışmasının en önemli örneklerinden biridir ve ayrıca en uzun sürenidir. Haçlı seferleri ayrıca Orta çağı karakterize eden en önemli olaylardan birisidir. Bu eserde ise birinci haçlı seferlerini Papa'nın çağrısından itibaren başlatıp Kudüs'ün zaptına her şeyi anlatan bir kitaptır. Kitap iki bölümden oluşmaktadır giriş bölümünde kitabı hazırlayan Süleyman Genç birinci haçlı seferi öncesinde Avrupa, Bizans ve İslam dünyasının genel durumunu ele almıştır. Genel durumu ele aldıktan sonra birinci haçlı seferine ‘*genel bakış*’ bölümünde yazar aslında bu seferin hangi amaçla yapıldığını, günümüz batı kaynaklarının bu seferi haklı çıkarma çabalarını çürütmeye çalışmıştır ve batıların Müslümanlara bakış açısını değerlendirmektedir. Bu bakış açısını değerlendirirken bunu günümüzde nasıl olduğuna ve neden bu bakış açısıyla gözlemlendiğini söylemiştir. Yazar günümüzde batılı yazarların bu sefere bakış açısının neden çıktığı değil bu seferi haklı çıkarmaya çabaladıklarını değinmiştir. Daha sonra ise yazar birinci haçlı seferlerinin kaynaklarını iki başlık altında derlemiştir Latince ve diğer çağdaş kaynaklar ve bu kaynaklarının birinci haçlı seferine nasıl bir yorum getirdiğini gayet detaylı bir biçimde değinmiştir. Latince kaynaklarda yaklaşık 9 tane kaynağa değinirken burada ki en önemli husus ise ilk başta anonim haçlı kaynağı altında değindiği ‘*Gesta Francorum*’ adlı anonim eser birinci haçlı seferlerinin kaynakları

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Tarih Bölümü Lisans Öğrencisi, muhammedcort60@gmail.com

arasında en önemlisi olduğudur ve yazar 17.yüzyıl tarihçilerinden de örnekler vererek Peter Tudebodus eserini yazarken bu anonim eserden intihal yaptığını söylemiştir. Kaynaklar bölümünden sonra ise Peter Tudebodus hakkındaki bilgilere değinmiştir müellif hakkında çok fazla bilgi olmadığını sadece birinci haçlı seferine katılmış bir papaz olabileceğini söylemiştir bunu da kardeşinin defin işlemlerini Antakya önlereinde yaptığını söylemiştir ama daha sonraki bölüme giriş yaparken Peter Tudebodus'tan papaz olarak bahsetmektedir ama yukarıda sadece papaz olma ihtimalinin olabileceğine değinmiştir. Yazar çeviri bölümünü geçmeden önce bu çevirdiği eserlerin kendisinden önce hangi yazarlar tarafından da çevrildiğine değinerek ikinci bölüme geçmiştir.

İkinci bölümde ilk olarak Peter Tudebodus Papa'nın çağrısı ve insanların neden haçlı seferlerine katıldığını söylemiştir genelde kısa kısa birinci haçlı seferinden bahsedilen bu bölümde ta Papa'nın çağrısından Kudüs'ün zaptından sonraki mücadelelere değinilir. Çevirmen bu bölümde müellifin yazmış olduğu her bir bilgiyi notlar halinde açıklarken ve bu bilgilerin diğer kaynaklar arasında karşılaştırmasını da yapar. Genelde merkeze aldığı kaynak ise Gesta Francorum adlı anonim eserdir. Peter Tudebodus haçlı seferleri çağrısında insanların nasıl etkilendiğini Avrupa'da ki insanların durumunu değinmiştir ve daha sonra Hristiyanların ne gibi zorluklar çekmesi gerektiğini anlatmıştır ama bu çilenin sonunda refaha ulaşacaklarını söyleyip zaten açlıktan kırılan Avrupa toplumunu kolay bir şekilde kandırabilmişlerdir. Çevirmen burada güzel bir noktaya değinmiştir burada Peter Tudebodus ve diğer papazların rahiplerin bu sefer çağrısında ön plana çıkardığı olgunun dini duygular olduğudur ama bu seferin din adı altında kilisenin ve kontların çıkarları doğrultusunda yapılmıştır. Bu şuradan anlayabiliriz zaten müellif kitabın son bölümlerinde haçlı ordusunun Antakya'yı ele geçirdikten sonra Bohemund'un orada kaldığını ve Kudüs'e gitmediğini söylemiştir ama sefere çağrı yapıldığında seferin amacının Kudüs'ü ele geçirmek olduğu söylüyorlardı.

Müellif daha sonra ise kaç tane ordunun toplandığından ve ordunun sayısından bahsetmiştir ama bahsettiği rakamlar çevirmen tarafından abartılı bulunmuştur çevirmen genel olarak ilk dönem kaynakların bu rakamda abarttığını söylemiştir. Daha sonra ordunun İstanbul'a gidişi ve burada Bizans İmparatorunun haçlı ordusunu nasıl karşıladığını onlarla yaptığı anlaşmayı anlatmıştır buradan önemli bir sonuç çıkartabiliriz bu anlaşma gereği haçlılar elde ettiği yerleri Bizans'a verecekti ama Antakya, Urfa gibi yerler ele geçirilmiş olmasına rağmen geri verilmemiş ve burada iki tane kontluk kurulmuştur bu da aslında seferin gerçek amacını göstermektedir. Müellif daha sonra Anadolu'ya geldiklerinde buradaki Türklerden bahsetmektedir Türklerin haçlı ordusunu yıprattığını ve Eskişehir civarında yapılan savaştan söz etmektedir. Burada Türklerin barbar olduğunu söylemiştir tabi burada müelliften objektif bir yorum bekleyemeyiz sonuçta kendisi sefere katılmış Hristiyan bir Papazdı ama çevirmen notlarında müellifin bu söylemini de çürütmüştür diğer haçlı seferlerinde haçlılar Anadolu'da yenilgiye uğradıklarında kaçanların Türklere sığındığını ve Türklerin onlara şefkat gösterdiğini hatta dönemin Hristiyan bir yazarından alıntı yaparak Türklerin Hristiyanlara, Hristiyanlardan daha iyi baktığını da söylemiştir. Tabi burada şuna da değinmek istiyorum çevirmen Türklerin Anadolu'da neden haçlılara mağlup olduğunu da değinmiştir

çünkü Anadolu'da siyasi bir birlik yoktu ve bunun cezasını Türkler batı Anadolu kıyılarından çekilerek ödediğini söylemiş ama yaklaşık bu seferden dört yıl sonra 1101 Haçlı Seferleri'nde siyasi birliği oluşturduklarını ve bunun sonucunda üç haçlı ordusunun Anadolu'da yenildiğini açıklamıştır. Müellif Anadolu safhasından sonra Kudüs'ün zaptını anlatırken haçlı ordusunun artık açlıktan kırıldığını bir an önce Kudüs'ü ele geçirmek zorunda olduklarını dile getirmiştir ama müellif burada biraz sadece şehri ele geçirdik bitti tarzında anlatmıştır ama çevirmen notlarında Kudüs'ün zaptından sonra şehirde neler yapıldığı diğer kaynaklardan örnekler vererek açıklamıştır.

Yani sonuç olarak bu eserde çevirmenin notlarıyla birlikte iki bakış açısından da olayları değerlendirebiliyoruz. Birinci haçlı seferini bütün siyasi, dini ve toplumsal olarak görebildiğimiz bu eser detaylı bir şekilde seferi ele almaktadır ve haçlı seferleri tarihi içerisinde bakış açısı ne olursa olsun sonuçta birinci gözden bir kaynak olduğu için kesinlikle okunmaya değer bir kitaptır.